

International
Finance Corporation
World Bank Group

CẤU TRÚC PHÁP LÝ CỦA TÀI TRỢ KHO HÀNG TẠI VIỆT NAM

THỰC TRẠNG TÀI TRỢ KHO HÀNG VÀ TÀI TRỢ HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN Ở VIỆT NAM

- Nhu cầu tài trợ hàng hóa luân chuyển và tài trợ khoản phải thu đang tăng trưởng nhanh ở Việt Nam, đặc biệt trong ngành dịch vụ nông nghiệp
- Việt Nam đã có luật mới điều chỉnh giao dịch bảo đảm bằng động sản và hệ thống đăng ký, *nhưng* thiếu quy định pháp luật điều chỉnh chứng chỉ kho và các chứng từ về quyền sở hữu khác
- Những lo ngại về độ tin cậy của các công ty quản lý kho hàng và tài sản bảo đảm và lo ngại về những xung đột quyền lợi giữa các chủ thể đối với hàng hóa (bảo lưu quyền sở hữu)
- Thiếu cơ chế cấp phép hoặc cơ chế giám sát khác đối với các công ty vận hành kho hàng và quản lý tài sản bảo đảm

CẤP TÍN DỤNG DỰA TRÊN HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN – NHỮNG ƯU THẾ

- Các khoản cho vay dựa trên hàng hóa luân chuyển thường là ngắn hạn và có tính chất tự thanh khoản (được hoàn trả từ số tiền bán hàng hóa)
- Mức cho vay dựa trên hàng hóa luân chuyển thường phản ánh giá trị thị trường hiện tại và đầu vào hơn là giá trị tài sản vô hình
- Các khoản cho vay dựa trên hàng hóa luân chuyển có thể được thiết kế đáp ứng nhu cầu vay cao theo mùa vụ mà không phải phụ thuộc vào tài sản bảo đảm là đất hay máy móc thiết bị
- Các khoản cho vay dựa trên hàng hóa luân chuyển thường được chuyển đổi thành các khoản cho vay dựa trên khoản phải thu khi hàng hóa được bán đi
- Hàng hóa có thể được ngân hàng thanh lý khi bên vay không trả nợ

CẤP TÍN DỤNG DỰA TRÊN HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN – NHỮNG HẠN CHẾ

- Hàng hóa luân chuyển nhanh, bên cho vay hoặc thương nhân có thể gặp khó khăn trong việc xác minh giá trị và số lượng hàng hóa
- Hàng hóa được xác định là dễ bán; nếu số tiền bán hàng hóa không được dùng để trả nợ thì không có gì bảo đảm cho khoản vay
- Hàng hóa thường chịu các rủi ro thảm họa như hỏa hoạn, lũ lụt và trộm cắp
- Quyền sở hữu đối với động sản có thể khó xác minh
- Nếu bên vay không trung thực hoặc chịu áp lực tài chính nghiêm trọng, bên vay có thể vay mượn dựa trên hàng hóa không tồn tại trên thực tế
- Giá trị hàng hóa, đặc biệt là hàng hóa nguyên liệu, có thể biến động khó lường

CÁC KỸ THUẬT HẠN CHẾ RỦI RO

1. CÁC KHOẢN TÍN DỤNG CÓ THỂ ĐƯỢC KIỂM SOÁT ĐỂ BẢO ĐẢM HOẠT ĐỘNG SẢN XUẤT
 - Khoản vay có thể được thiết kế từ đầu để trang trải các chi phí sản xuất và chi phí đầu vào (linh kiện, chi phí lao động, đóng gói, vận chuyển... và chỉ được tăng lên khi sản phẩm được hoàn thành)
 - Các khoản vay có thể được giải ngân trực tiếp cho các nhà cung cấp nguyên liệu nếu có thể

CÁC KỸ THUẬT HẠN CHẾ RỦI RO

2. CÁC KHOẢN TÍN DỤNG ĐƯỢC GIÁM SÁT ĐỂ BẢO ĐẢM TỶ LỆ AN TOÀN GIỮA GIÁ TRỊ KHOẢN VAY VÀ GIÁ TRỊ TÀI SẢN BẢO ĐẢM
 - Giá trị hàng hóa luân chuyển nên được tính toán lại hàng ngày đối với các hàng hóa thường xuyên biến động giá trị
 - Bên cho vay phải được tiếp cận thông tin về giá bán sỉ hiện thời
 - Bên cho vay phải có khả năng xác minh địa điểm, số lượng, chất lượng hàng hóa luân chuyển
 - Bên cho vay phải áp dụng chính sách và quy trình thích hợp để bảo đảm duy trì tỷ lệ an toàn giữa giá trị khoản vay và giá trị tài sản bảo đảm

HẠNH CHẾ RỦI RO

3. BẢO HIỂM TOÀN DIỆN

- Bên vay cần mua bảo hiểm cho hàng hóa đối với các rủi ro hỏa hoạn, lũ lụt, trộm cắp, mất mát trong quá trình bảo quản, vận chuyển, bảo hiểm trách nhiệm công cộng, trách nhiệm sản phẩm và các rủi ro thường gặp khác
- Các yêu cầu thanh toán bảo hiểm cần được thanh toán trực tiếp cho bên cho vay, và quyền lợi của bên cho vay với tư cách là bên nhận bảo đảm cần được ghi rõ trong hợp đồng bảo hiểm
- Bên cho vay cần bảo đảm rằng các khoản phí bảo hiểm được thanh toán đầy đủ và số tiền bảo hiểm đủ để trang trải toàn bộ chi phí thay thế hàng hóa luân chuyển.

HẠN CHẾ RỦI RO

4. BIẾN ĐỘNG GIÁ TRỊ

- Nếu hàng hóa được bán từ trước, bên cho vay phải yêu cầu bên vay chuyển nhượng cho mình hợp đồng mua bán và toàn bộ số tiền bán hàng
- Nếu hàng hóa được mua bán qua sở giao dịch và không được bán từ trước, bên vay có thể giao kết hợp đồng tương lai hoặc hợp đồng kỳ hạn để bảo vệ trước sự sụt giảm giá trị thị trường của hàng hóa
- Các hợp đồng quyền chọn thì tốn kém chi phí hơn nhưng an toàn hơn hợp đồng bán hàng kỳ hạn cho tới khi hàng hóa đã được sản xuất

VAI TRÒ CỦA QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM

- Các quy trình chủ động để giám sát sự tồn tại, giá trị, quyền sở hữu, số lượng, chất lượng của tài sản bảo đảm là hàng hóa luân chuyển và khoản phải thu
- Có thể thực hiện liên tục hoặc định kỳ hàng tuần, 2 tuần 1 lần, hoặc hàng tháng
- Có thể được thực hiện bởi chính nhân viên của bên cho vay hoặc nhà cung cấp dịch vụ quản lý tài sản bảo đảm
- Có thể giới hạn ở các hoạt động giám sát (hợp đồng giám sát hàng hóa SMA), hoặc mở rộng sang vai trò nắm giữ (hợp đồng quản lý tài sản bảo đảm, CMA)

VAI TRÒ CỦA CÔNG TY QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM LÀ GÌ?

- Đảm bảo tính sẵn có về mặt vật chất của tài sản bảo đảm
- Đảm bảo tính chất an toàn về mặt pháp lý của tài sản bảo đảm
- Cung cấp các quy trình thiết thực và hiệu quả về chi phí để giám sát tài sản bảo đảm
- Là cơ sở cho các loại hình bảo hiểm khác

SO SÁNH HỢP ĐỒNG GIÁM SÁT HÀNG HÓA (SMA) VÀ HỢP ĐỒNG QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM (CMA)

- HỢP ĐỒNG GIÁM SÁT HÀNG HÓA Định kỳ đến kiểm tra địa điểm trữ hàng và xác thực số lượng, chất lượng, giá trị hàng hóa và các vấn đề khác đã thỏa thuận, nhưng không chịu bất kỳ trách nhiệm nào đối với các lần xuất hàng sau đó. Không phát hành chứng từ nào về lưu trữ, nắm giữ hàng hóa cho ngân hàng
- HỢP ĐỒNG QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM Công ty quản lý tài sản bảo đảm (CMC) nắm giữ liên tục và độc quyền đối với hàng hóa tại địa điểm trữ hàng do CMC thuê tạm thời, có cấm biển báo và có khóa. CMC thường phát hành một chứng từ nắm giữ hàng hóa cho ngân hàng mà có thể không có giá trị pháp lý, nhưng CMC sẽ chịu trách nhiệm kiểm soát hàng hóa theo Hợp đồng quản lý tài sản bảo đảm.

QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM DO BÊN CHO VAY THỰC HIỆN

NHỮNG ƯU ĐIỂM CỦA BỘ PHẬN QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM NỘI BỘ

- Các cán bộ ngân hàng trẻ ít kinh nghiệm được đào tạo tốt nếu ngân hàng hoạt động tích cực trong lĩnh vực cấp tín dụng có bảo đảm cho doanh nghiệp vừa và nhỏ (SME)
- Nhân viên phát triển sự nghiệp của mình tại ngân hàng và có động lực bảo vệ lợi ích của ngân hàng
- Những tổn thất do hành vi sai trái của nhân viên ngân hàng được chi trả bởi bảo hiểm toàn diện ngân hàng (blanket bond) hoặc các loại bảo hiểm chống gian lận tương tự.
- Chi phí đôi khi có thể được trang trải bởi phí quản lý khoản vay tính riêng cho khách hàng

QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM DO BÊN CHO VAY THỰC HIỆN

NHỮNG HẠN CHẾ CỦA BỘ PHẬN QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM NỘI BỘ

- Khó thực hiện hơn khi hàng hóa luân chuyển đòi hỏi năng lực chuyên môn để đánh giá chủng loại hoặc giá trị hàng hóa, hoặc khi hàng hóa ở rất xa ngân hàng
- Việc kiểm tra sâu sát của nhân viên ngân hàng có thể gây căng thẳng cho mối quan hệ với khách hàng quan trọng của ngân hàng
- Thông thường phương án quản lý tài sản nội bộ không khả thi khi đòi hỏi cơ chế nắm giữ hàng hóa chuyên trách (toàn thời gian)
- Cơ chế giám sát nội bộ thường giới hạn ở các ngân hàng cam kết cấp tín dụng thương mại có bảo đảm là lĩnh vực kinh doanh cốt lõi của họ

QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM DO BÊN THỨ BA THỰC HIỆN

Những ưu điểm của Công ty quản lý tài sản bảo đảm (CMC)

- CMC mua bảo hiểm trách nhiệm cho trường hợp nhân viên sơ suất hoặc gian lận với số tiền bảo hiểm lớn
- Nếu CMC là công ty con của một công ty giám định hàng hóa hoặc công ty kế toán, thì sẽ có nhân viên ở nhiều thành phố lớn và các cảng, giảm được chi phí đi lại.
- Nếu CMC có kiến thức chuyên môn trong ngành, lĩnh vực liên quan, thì sẽ có thể cung cấp dữ liệu đáng tin cậy về chủng loại, chất lượng, các điều kiện bảo quản và các yếu tố khách ảnh hưởng đến giá trị của hàng hóa
- Nếu CMC hoạt động trong ngành, lĩnh vực liên quan, thì có thể có thông tin hữu ích để chia sẻ về khách hàng vay

QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM DO BÊN THỨ BA THỰC HIỆN

Những hạn chế của CMC

- Các dịch vụ của CMC thường đắt đỏ và khách hàng có thể phản đối việc hoàn trả chi phí này cho ngân hàng
- Khách hàng sẽ lo ngại về tính bảo mật của các thông tin thị trường nhạy cảm
- Nếu CMC có quan hệ kinh doanh với khách hàng (ví dụ, với tư cách là công ty giám định hàng hóa), sẽ có xung đột lợi ích trực tiếp với ngân hàng
- Nếu ngân hàng không có quyền yêu cầu bồi thường trực tiếp theo hợp đồng bảo hiểm trách nhiệm của CMC, thì Ngân hàng có thể gặp khó khăn trong việc đòi số tiền bồi thường trong trường hợp giá trị tổn thất lớn.

QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM DO BÊN THỨ BA THỰC HIỆN

Những vấn đề đặc thù đối với dịch vụ nắm giữ hàng hóa của CMC

- CMC thường không muốn phát hành chứng chỉ kho có thể chuyển nhượng
- CMC thường không muốn xác nhận rằng khách hàng có quyền sở hữu trọn vẹn đối với hàng hóa
- Nếu CMC là bên nắm giữ hàng hóa, CMC có thể có quyền ưu tiên đối với các khoản phí dịch vụ chưa được thanh toán và có thể từ chối cho xuất hàng ra khỏi kho nếu bên vay không trả phí dịch vụ
- Nếu pháp luật không thừa nhận khái niệm “field warehouse” (kho đi thuê), thì chứng chỉ kho do CMC phát hành có thể không có giá trị là chứng từ về quyền sở hữu hoặc chứng từ về bảo đảm

QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM DO BÊN THỨ BA THỰC HIỆN

Một số vấn đề kỹ thuật liên quan đến CMC

- CMC thường đưa ra các hợp đồng dịch vụ theo mẫu trong đó giới hạn trách nhiệm của họ đối với lỗi sơ suất, và chỉ chấp nhận chịu trách nhiệm vô hạn đối với hành vi sai trái do lỗi cố ý hoặc gian lận. Điều này có thể khó chứng minh.
- Các hợp đồng bảo hiểm của CMC thường loại trừ bảo hiểm đối với trường hợp gian lận liên quan đến nhân sự quản lý cấp cao (không may đây lại là trường hợp phổ biến trong các vụ gian lận lớn).
- Nếu ngân hàng thuê CMC sau khi biết về việc thiếu hụt tài sản bảo đảm và không thông báo cho CMC, CMC có thể bác bỏ các khiếu nại sau đó liên quan đến sự thiếu hụt này.

GỢI Ý SOẠN THẢO HỢP ĐỒNG BẢO ĐẢM TRONG TRƯỜNG HỢP TÀI TRỢ HÀNG HÓA ĐƯỢC TRỮ TRONG KHO

1. Xác định Tài sản bảo đảm là “Hàng hóa luân chuyển” khi cần thiết để tránh các hợp đồng bảo đảm trước đã được đăng ký
2. Hợp đồng bảo đảm cần xác định chủ thể nắm giữ hàng hóa (công ty vận hành kho hoặc công ty quản lý tài sản bảo đảm) là đại diện duy nhất cho bên nhận bảo đảm, được thanh toán bởi bên nhận bảo đảm. Điều này nhằm giúp bên nhận bảo đảm có thể chứng minh rằng tài sản bảo đảm đặt dưới sự kiểm soát, chi phối của bên nhận bảo đảm.
3. Bên nắm giữ hàng hóa cần chấp nhận việc mình được chỉ định là đại diện duy nhất của bên nhận bảo đảm và cam kết chỉ nhận chỉ dẫn từ bên nhận bảo đảm liên quan đến việc nhận hàng, xuất hàng và báo cáo về tài sản bảo đảm. Điều này nhằm giúp bên nhận bảo đảm có thể chứng minh rằng tài sản bảo đảm đặt dưới sự kiểm soát, chi phối của bên nhận bảo đảm, và nhằm đảm bảo rằng bên nắm giữ hàng hóa chịu trách nhiệm pháp lý về việc xuất hàng ra khỏi kho khi không được phép.

GỢI Ý SOẠN THẢO HỢP ĐỒNG BẢO ĐẢM TRONG TRƯỜNG HỢP TÀI TRỢ HÀNG HÓA ĐƯỢC TRỮ TRONG KHO

4. Hợp đồng bảo đảm cần trao quyền cho bên nắm giữ hàng hóa cho phép bên bảo đảm thay thế và quay vòng tài sản bảo đảm, dưới sự giám sát của bên nắm giữ hàng hóa, với điều kiện giá trị tối thiểu của tài sản bảo đảm đạt 150% dư nợ cho vay. Điều này nhằm giúp bên bảo đảm có thể hoạt động kinh doanh bình thường trong khi vẫn duy trì được tỷ lệ an toàn giữa giá trị tài sản bảo đảm và giá trị khoản vay theo thỏa thuận.
5. Hợp đồng bảo đảm cần có các điều khoản tiêu chuẩn của hợp đồng cầm cố (hợp đồng thế chấp), bao gồm mô tả tài sản bảo đảm, địa điểm có tài sản bảo đảm và giá trị tài sản bảo đảm
6. Hợp đồng bảo đảm nên được ký trước một công chứng viên và được đăng ký nếu có thể.

GỢI Ý SOẠN THẢO HỢP ĐỒNG BẢO ĐẢM TRONG TRƯỜNG HỢP TÀI TRỢ HÀNG HÓA ĐƯỢC TRỮ TRONG KHO

7. Nếu hàng hóa được trữ tại kho của bên vay, Công ty quản lý tài sản bảo đảm cần thực hiện các biện pháp thích hợp để đảm bảo rằng mình độc quyền nắm giữ và kiểm soát hàng hóa. Các biện pháp này cần được thể hiện rõ trong Hợp đồng quản lý tài sản bảo đảm và nên bao gồm các biện pháp sau đây:
- Lắp khóa cửa và niêm phong ở tất cả các lối vào;
 - Thuê kho tạm thời;
 - Đặt các biển báo trong và ngoài kho để thông báo rằng hàng hóa đang đặt dưới sự kiểm soát của Công ty quản lý tài sản bảo đảm và được dùng để cầm cố (thế chấp) cho bên nhận bảo đảm

CÁC DỊCH VỤ QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM CƠ BẢN?

- Thuê kho tạm thời
- Hợp đồng kho bãi
- Xác thực hàng hóa nhưng không nắm giữ hàng
- Ủy thác giữ chứng từ hàng hóa
- Xác thực và kiểm soát khoản phải thu

CÁC NHÀ CUNG CẤP DỊCH VỤ QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM HIỆN ĐẠI

- Các công ty kho vận tại cảng quốc tế như Steinweg
- Các công ty giám định hàng hóa quốc tế như SGS, Inspectorate và Bureau Veritas
- Các công ty cho thuê kho trong nước thuộc sở hữu của ngân hàng
- Các công ty chuyên trách về quản lý tài sản bảo đảm như ACE, Auxiga, Le Warrant và Douglas Guardian

NHỮNG ƯU ĐIỂM VÀ HẠN CHẾ CỦA CÁC CÔNG TY KHO VẬN TẠI CẢNG QUỐC TẾ

- Giá trị tài sản thể hiện bằng cân đối tài sản lớn, có thể truy đòi
- Mức độ an toàn vật chất cao
- Mức độ an toàn pháp lý và bảo hiểm cao
- Không thuận lợi cho khách hàng nếu hàng hóa phải chế biến
- Có xu hướng quan liêu trong cách tiếp cận

NHỮNG ƯU ĐIỂM VÀ HẠN CHẾ CỦA CÁC CÔNG TY GIÁM ĐỊNH HÀNG HÓA

- Hiểu biết rõ về thị trường nội địa
- Nhân sự giám sát ở trong nước có thể tin cậy
- Có uy tín quốc tế
- Có thiên hướng thích làm dịch vụ giám định hàng hóa, không muốn chịu trách nhiệm nắm giữ hàng hóa
- Không hiểu biết sâu về các khía cạnh pháp lý hay bảo hiểm

NHỮNG ƯU ĐIỂM VÀ HẠN CHẾ CỦA CÁC CÔNG TY CHO THUÊ KHO THUỘC SỞ HỮU CỦA NGÂN HÀNG

- Hiểu rõ về thị trường nội địa
- Hiểu rõ pháp luật trong nước
- Thuận tiện đối với khách hàng
- Thường linh hoạt về giá cả đối với các giao dịch lớn, nhưng còn lại thì vẫn mang tính chất quan liêu
- Các yêu cầu bồi thường có thể được thanh toán bằng đồng nội tệ

NHỮNG ƯU ĐIỂM VÀ HẠN CHẾ CỦA CÁC CÔNG TY QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM

- Thấu hiểu nhu cầu của các khách hàng của ngân hàng
- Sẵn sàng hoạt động trên khắp thế giới
- Linh hoạt về các điều khoản hợp đồng và giá cả
- Không có hoặc có ít tài sản hữu hình nhưng có hỗ trợ về bảo hiểm
- Thiếu hiểu biết về thị trường, pháp luật và hải quan ở những nước nằm ngoài địa bàn kinh doanh quen thuộc của họ

CÁC VẤN ĐỀ CỤ THỂ VỀ BẢO HIỂM VÀ PHÁP LUẬT

- CMC có được cấp phép để phát hành chứng từ về quyền sở hữu hàng hóa hay không?
- Liệu các quy trình được áp dụng có đầy đủ về mặt pháp lý để xác lập hiệu lực đối kháng đối với biện pháp cầm cố/thế chấp tài sản hay không?
- Liệu hợp đồng bảo hiểm có bảo vệ ngân hàng trong trường hợp hàng hóa không tồn tại hoặc bị xuất kho trái phép hay không?

CÁC VẤN ĐỀ CỤ THỂ (TIẾP)

- Hợp đồng bảo hiểm có bảo hiểm cho tổn thất phát sinh do không tuân thủ các quy trình bắt buộc hay không?
- Ngân hàng có quyền yêu cầu bồi thường trực tiếp theo hợp đồng bảo hiểm hay không (với tư cách là bên được bảo hiểm hoặc theo điều khoản thanh toán trực tiếp (cut-through clause) trong hợp đồng tái bảo hiểm)?
- Bên thẩm định bảo hiểm (underwriter) có được thông báo đầy đủ về giao dịch để hợp đồng bảo hiểm mang tính ràng buộc rõ ràng hay không?

CÁC VẤN ĐỀ CỤ THỂ (TIẾP)

- Hàng hóa có được bảo hiểm hỏa hoạn, lũ lụt, trộm cắp và các rủi ro thảm họa khác hay không?
- Bảo hiểm trộm cắp và/hoặc bảo hiểm trách nhiệm nghề nghiệp có bảo vệ trong trường hợp bên vay chiếm đoạt hàng hóa hay không?
- CMC có đủ nhân viên giám sát ở địa phương để thường xuyên kiểm tra khách hàng này hay không?
- Bên vay có đồng ý thanh toán trước phí dịch vụ của CMC hay không?

TÓM TẮT VÀ KẾT LUẬN VỀ QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM

- Các dịch vụ quản lý tài sản bảo đảm dưới hình thức nào đó là cần thiết đối với tài trợ hàng hóa luân chuyển trong hoạt động sản xuất kinh doanh
- Đây là dịch vụ có độ rủi ro cao và cần nguồn thu lớn để thiết lập dự phòng chi trả bồi thường và đóng phí bảo hiểm
- Các vấn đề pháp lý và bảo hiểm cần được xem xét một cách kỹ lưỡng bởi cả ngân hàng và CMC

ĐẶC ĐIỂM CHUNG CỦA CÁC KHO ĐỘC LẬP

- Bên phát hành độc quyền chiếm hữu kho (bên thứ ba bị hạn chế tiếp cận)
- Chiếm hữu rõ ràng (đặt biển báo)
- Hàng hóa có thể xác định được (hồ sơ hàng hóa được lưu trữ và các hàng hóa đặc định được phân lập khi cần thiết)
- Kho được cấp phép và biểu giá được quy định chặt chẽ
- Kho dễ tiếp cận đối với hàng hóa và phương tiện vận tải địa phương

BỘ LUẬT DÂN SỰ VÀ NGHỊ ĐỊNH MỚI VỀ GIAO DỊCH BẢO ĐẢM

- BLDS năm 2015 có các quy định về quyền của chủ nợ có bảo đảm (Điều 292-350)
- Nghị định 21/2021/NĐ-CP có các quy định thi hành BLDS về bảo đảm thực hiện nghĩa vụ

CÁC QUY ĐỊNH TRONG NGHỊ ĐỊNH VỀ GIAO DỊCH BẢO ĐẢM LIÊN QUAN ĐẾN TÀI TRỢ HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN

- Điều 6 áp dụng đối với giấy chứng nhận liên quan đến tài sản bảo đảm lưu chuyển trong thương mại. Điều này có thể áp dụng đối với trường hợp chứng chỉ kho có thể chuyển nhượng được phát hành cho hàng hóa chứa tại một kho độc lập hoặc vận đơn đối với hàng hóa được giao cho bên thứ ba (ví dụ, bên giao nhận hàng hóa để bán) và quy định rằng bên thứ ba chịu trách nhiệm bồi thường cho bên nhận bảo đảm về việc không sử dụng giấy chứng nhận như đã được cho phép

CÁC QUY ĐỊNH TRONG NGHỊ ĐỊNH VỀ GIAO DỊCH BẢO ĐẢM LIÊN QUAN ĐẾN TÀI TRỢ HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN

- Điều 7 quy định rằng quyền của bên nhận bảo đảm đối với tài sản bảo đảm không bị chấm dứt nếu hàng hóa được bán hoặc chuyển giao khác, trừ trường hợp việc chuyển giao có sự đồng ý của bên nhận bảo đảm hoặc nếu tài sản bảo đảm bị mất, bị hủy hoại hoặc hàng hóa được thay thế bằng hàng hóa khác có giá trị bằng hoặc lớn hơn. Bên bảo đảm có thể tự do bán tài sản bảo đảm là hàng hóa luân chuyển, trong trường hợp này, bên nhận bảo đảm có quyền ưu tiên đối với số tiền thu được từ việc bán hàng hóa theo Điều 321(4) BLDS.

CÁC QUY ĐỊNH TRONG NGHỊ ĐỊNH VỀ GIAO DỊCH BẢO ĐẢM LIÊN QUAN ĐẾN TÀI TRỢ HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN

- Điều 10(2) quy định rằng cây hàng năm gắn liền với đất có thể được coi là tài sản bảo đảm là bất động sản nếu chưa được tách khỏi đất.
- Điều 13 quy định rằng “giấy tờ có giá” có thể được dùng làm tài sản bảo đảm. Giấy tờ có giá không được định nghĩa nhưng có thể được giải thích một cách hợp lý bao gồm chứng chỉ kho có thể chuyển nhượng, vận đơn và các giấy tờ khác thể hiện quyền đối với hàng hóa hoặc quyền yêu cầu thanh toán

CÁC QUY ĐỊNH TRONG NGHỊ ĐỊNH VỀ GIAO DỊCH BẢO ĐẢM LIÊN QUAN ĐẾN TÀI TRỢ HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN

- Điều 19 quy định rằng hàng hóa trong kho có thể được dùng làm tài sản bảo đảm với điều kiện hợp đồng bảo đảm xác định rõ vị trí kho, giá trị, chủng loại hàng hóa. Hàng hóa có thể là hàng hóa được lưu thông trong thương mại hoặc hàng hóa đang tham gia vào quá trình sản xuất (bán thành phẩm).
- Điều 21 quy định rằng hàng hóa được chế biến hoặc có biến động khác thì bên nhận bảo đảm vẫn duy trì quyền lợi bảo đảm đối với tài sản mới hình thành, trừ trường hợp thay đổi về quyền sở hữu theo quy định trong hợp đồng bảo đảm.
- Điều 21 quy định rằng tài sản bảo đảm là cây hàng năm được thu hoạch thì hoa lợi có được từ việc thu hoạch đương nhiên trở thành tài sản bảo đảm của bên nhận bảo đảm.

CÁC QUY ĐỊNH TRONG NGHỊ ĐỊNH VỀ GIAO DỊCH BẢO ĐẢM LIÊN QUAN ĐẾN TÀI TRỢ HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN

- Điều 23 và Điều 24 quy định rằng hợp đồng bảo đảm có hiệu lực đối kháng với người thứ ba từ thời điểm hợp đồng bảo đảm được công chứng, được đăng ký theo quy định của BLDS, hoặc từ thời điểm bên nhận bảo đảm “nắm giữ tài sản bảo đảm”. Nắm giữ có nghĩa là trực tiếp quản lý, kiểm soát, chi phối tài sản bảo đảm, hoặc việc quản lý tài sản bảo đảm bởi người khác theo chỉ dẫn của bên nhận bảo đảm.
- Rõ ràng, việc hàng hóa được gửi giữ trong một kho độc lập và bên vận hành kho cam kết tuân theo chỉ dẫn của bên nhận bảo đảm cần được coi là thỏa mãn tiêu chí về “nắm giữ tài sản bảo đảm”.

CÁC QUY ĐỊNH TRONG NGHỊ ĐỊNH VỀ GIAO DỊCH BẢO ĐẢM LIÊN QUAN ĐẾN TÀI TRỢ HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN

- Điều 31 quy định rằng hợp đồng bảo đảm có thể yêu cầu việc cầm cố hay giao tài sản bảo đảm hữu hình cho bên nhận bảo đảm hoặc bên thứ ba giữ (chẳng hạn như bên vận hành kho).
- Điều 309 và các điều sau đó của BLDS quy định rõ rằng cầm cố có hiệu lực từ thời điểm chuyển giao tài sản bảo đảm cho bên nhận cầm cố hoặc bên thứ ba (bên vận hành kho) mà không phải đăng ký (***mặc dù đăng ký luôn luôn được khuyến nghị để đảm bảo tính chắc chắn***)

TÓM TẮT NHỮNG ƯU ĐIỂM VỀ MẶT PHÁP LÝ CỦA TÀI TRỢ HÀNG HÓA LUÂN CHUYỂN LÀ HÀNG HÓA TRONG KHO

- Cầm cố hàng hóa được nắm giữ bởi công ty quản lý tài sản bảo đảm hoặc bên vận hành kho không yêu cầu phải đăng ký.
- Cầm cố hàng hóa có thứ tự ưu tiên cao hơn so với các hợp đồng bảo đảm đã đăng ký trước hoặc hợp đồng bảo lưu quyền sở hữu.
- Tài sản bảo đảm là hàng hóa có thể được thay thế, quay vòng, trộn lẫn, biến đổi về hình thức trong quá trình chế biến
- Bên cho vay có bảo đảm đương nhiên có quyền ưu tiên đối với số tiền thu được từ việc bán hàng hóa và số tiền bảo hiểm
- Tài sản bảo đảm dự có thể được xuất kho mà không cần thủ tục phức tạp với điều kiện giá trị hàng hóa tối thiểu được duy trì.

PHỤ LỤC I

Nếu Việt Nam ban hành Luật về chứng chỉ kho, sẽ có những lợi ích gì?

ĐẶC ĐIỂM CHUNG CỦA CHỨNG CHỈ KHO

- Là một loại chứng từ về quyền sở hữu (thể hiện quyền đối với hàng hóa được trữ trong kho)
- Chứng từ này có thể chuyển giao thông qua thương lượng hoặc chuyển nhượng
- Xác lập quyền ưu tiên đối với các bên thứ ba
- Xác lập quyền ưu tiên đối với chủ kho
- Có thể dùng để cầm cố hoặc để bán hàng hóa được thể hiện trên chứng từ này

HỢP ĐỒNG CẦM CỔ VÀ CHỨNG CHỈ KHO

- Kể cả khi có chứng từ quyền sở hữu, phần giá trị sở hữu của con nợ sẽ được tôn trọng trong quy trình phá sản
- Hợp đồng cầm cố có thể mô tả quy trình thanh lý tài sản do các bên thỏa thuận
- Hợp đồng cầm cố có thể bao gồm điều khoản về bồi hoàn như bồi hoàn chi phí lưu kho, chi phí thanh lý và trách nhiệm với bên thứ ba
- Nếu hợp đồng cầm cố được đăng ký, bên nhận bảo đảm có thể được bảo vệ tốt hơn về mặt pháp lý

TÓM TẮT CÁC LỢI ÍCH

- Tài trợ vốn dựa trên chứng chỉ kho có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển của tín dụng và các thị trường hiệu quả trong những nền kinh tế nông nghiệp, cũng như quan trọng đối với các thị trường giao dịch hàng hóa
- Các khái niệm về chứng chỉ kho khá đơn giản, hiểu theo lẽ thường, và đã được kiểm chứng thông qua quá trình sử dụng lâu dài, nhưng phụ thuộc vào sự ủng hộ về mặt luật pháp và thể chế
- Bên vay nào cung cấp được chứng chỉ kho có độ tin cậy đã được kiểm chứng thì sẽ có lợi thế cạnh tranh trong thương mại cũng như trong huy động vốn.

PHỤ LỤC II

Nếu Việt Nam ban hành luật về chứng chỉ kho, luật đó nên có những nội dung gì?

THÔNG LỆ QUỐC TẾ TỐT NHẤT TRONG XÂY DỰNG LUẬT VỀ CHỨNG CHỈ KHO

Các vấn đề cơ bản được điều chỉnh bởi luật về chứng chỉ kho :

1. Chứng chỉ kho là chứng từ về quyền sở hữu hàng hóa
2. Chứng chỉ kho và hàng hóa có thể được chuyển giao thông qua thương lượng hoặc chuyển nhượng
3. Chứng chỉ kho đặt ra các nghĩa vụ cho bên phát hành và các bên chứng thực (endorsers)
4. Chứng chỉ kho có các điều khoản thiết yếu được xác định trong luật
5. Quyền và nghĩa vụ của bên nắm giữ chứng chỉ kho là rõ ràng và có thể thực thi được tại tòa án

THÔNG LỆ TỐT NHẤT TRONG XÂY DỰNG LUẬT VỀ CHỨNG CHỈ KHO – CHỨNG TỪ VỀ QUYỀN SỞ HỮU HÀNG HÓA

- Quyền sở hữu đối với hàng hóa được thể hiện trên chứng chỉ kho có thể chuyển giao được cho người mua ngay tình hoặc bên cho vay mà không chịu sự ràng buộc bởi quyền lợi của các bên thứ ba
- Hàng hóa được thể hiện trên chứng chỉ kho không nên là đối tượng bị kê biên theo lệnh tòa án đối với các chủ nợ khác hoặc các chủ thể khác có tranh chấp về quyền sở hữu hàng hóa.
- Người mua chứng chỉ kho ngay tình cần được thủ đắc quyền sở hữu đối với hàng hóa, kể cả khi chứng chỉ kho bị mất, bị trộm cắp hoặc được phát hành một cách gian lận

THÔNG LỆ TỐT NHẤT TRONG XÂY DỰNG LUẬT VỀ CHỨNG CHỈ KHO – TÍNH CHẤT CÓ THỂ CHUYỂN GIAO

- Luật cần quy định rõ sự khác biệt giữa chứng chỉ kho có thể chuyển nhượng và không thể chuyển nhượng
- Chứng chỉ kho có thể chuyển nhượng và hàng hóa có thể được chuyển giao bằng phương thức ký hậu và chuyển giao (vật lý) cho người mua hoặc bên cho vay
- Chứng chỉ kho không thể chuyển nhượng và hàng hóa có thể được chuyển giao thông qua hợp đồng chuyển nhượng bằng văn bản và thông báo bằng văn bản về việc chuyển giao cho bên vận hành kho

THÔNG LỆ TỐT NHẤT TRONG XÂY DỰNG LUẬT VỀ CHỨNG CHỈ KHO – QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CỦA BÊN NẮM GIỮ CHỨNG CHỈ KHO

- Nghĩa vụ pháp lý cơ bản: giao hàng hóa cho bên nắm giữ chứng chỉ kho với số lượng, chất lượng đúng như thể hiện trên chứng chỉ kho
- Người quản lý kho phải thực hiện nghĩa vụ cẩn trọng cần thiết trong bảo quản và điều phối hàng hóa
- Người quản lý kho phải phân tách hàng hóa rõ ràng trừ trường hợp hàng hóa cùng loại
- Người quản lý kho phải chịu trách nhiệm về việc không giao hàng trừ trường hợp được miễn trừ trách nhiệm theo luật
- Người quản lý kho có thể phải chịu trách nhiệm hình sự do cố ý phát hành khống chứng chỉ kho hoặc cố ý cho xuất hàng khỏi kho khi không được phép

THÔNG LỆ TỐT NHẤT TRONG XÂY DỰNG LUẬT VỀ CHỨNG CHỈ KHO – CÁC ĐIỀU KHOẢN THIẾT YẾU CỦA CHỨNG CHỈ KHO

Luật quy định các điều khoản thiết yếu của Chứng chỉ kho gồm:

1. Tên, địa chỉ của bên vận hành kho
2. Ngày phát hành, số hiệu chứng chỉ kho
3. Tên của người gửi hàng
4. Mô tả hàng hóa...
5. Và có thể quy định hình thức bản giấy và bản điện tử, yêu cầu chứng chỉ kho phải được in trên giấy bảo đảm an toàn và yêu cầu việc phát hành chứng chỉ kho phải được thông báo cho 1 cơ quan đăng ký tập trung

THÔNG LỆ TỐT NHẤT TRONG XÂY DỰNG LUẬT VỀ CHỨNG CHỈ KHO – CÁC QUYỀN CÓ THỂ THỰC THI ĐƯỢC TẠI TÒA ÁN

- Luật về chứng chỉ kho cần quy định việc thực thi các quyền phát sinh từ chứng chỉ kho tại tòa án một cách độc lập với các quyền phát sinh từ hợp đồng.
- Luật cần cấm các điều khoản giới hạn trách nhiệm bất hợp lý trong các hợp đồng bảo quản tài sản mà trái với các quy định rõ ràng trong Luật.
- Luật cần quy định chế tài hình sự đối với các hành vi sai trái cố ý của bên vận hành kho

QUY CHẾ HOẠT ĐỘNG CỦA KHO VÀ CÔNG TY QUẢN LÝ TÀI SẢN BẢO ĐẢM –THÔNG LỆ QUỐC TẾ TỐT NHẤT

- Có thể đặt ra các quy chế và quy định về cấp phép đối với các kho nắm giữ một số loại hàng hóa nhạy cảm như thực phẩm, nông sản được giao dịch trên thị trường quốc tế, hàng hóa mua bán qua sở giao dịch, hàng hóa ảnh hưởng đến sức khỏe cộng đồng, vật liệu nguy hại v.v...
- Việc thiết lập cơ quan quản lý và cấp phép và ban hành các quy định quản lý là một quy trình tốn kém thời gian, chi phí và không nên thực hiện một cách qua loa.
- Trong khi chờ cơ quan quản lý được tổ chức và vận hành tốt, có lẽ tốt hơn là cho phép các chủ thể vận hành kho chưa được cấp phép miễn là tình trạng chưa cấp phép của các chủ thể đó được công bố rõ ràng.

THÔNG LỆ TỐT NHẤT VỀ QUẢN LÝ HỆ THỐNG CHỨNG CHỈ KHO—CƠ QUAN QUẢN LÝ

- Định danh cơ quan quản lý
- Quyền hạn, thẩm quyền của cơ quan quản lý
- Phạm vi điều chỉnh và cấp phép

THÔNG LỆ TỐT NHẤT VỀ QUẢN LÝ HỆ THỐNG CHỨNG CHỈ KHO—CƠ QUAN QUẢN LÝ

- Thông thường, cơ quan quản lý chứng chỉ kho (Cơ quan quản lý) là một cơ quan nhà nước thích hợp có nhiệm vụ cung cấp môi trường thuận lợi thúc đẩy sự phát triển và quản lý hệ thống chứng chỉ kho hiệu quả ở Việt Nam.

THÔNG LỆ TỐT NHẤT VỀ QUẢN LÝ HỆ THỐNG CHỨNG CHỈ KHO—QUY CHẾ QUẢN LÝ

Cơ quan quản lý được trao thẩm quyền ban hành các quy chế, quy định quản lý về:

1. Sự phát triển một mạng lưới quốc gia chứng chỉ kho công và tư (trong một số ngành cụ thể được xác định trong quy chế);
2. Quy định nghĩa vụ, trách nhiệm của các công ty vận hành kho đã được cấp phép, bên giám định, kiểm loại, cân hàng, bên quản lý tài sản bảo đảm trong việc quản lý hàng hóa được trữ trong kho;
3. Thiết lập một hệ thống kiểm loại và cân hàng để tạo lập sự tin cậy trong hệ thống và trách nhiệm đối với hàng hóa được trữ trong kho;
4. Việc cấp và tạm đình chỉ hoặc hủy bỏ giấy phép cho công ty vận hành kho, công ty quản lý tài sản bảo đảm, bên giám định, kiểm loại, cân hàng được cấp phép theo quy định của Luật
5. Đánh giá, tính phí và thu phí đối với việc kiểm tra, cấp và gia hạn đăng ký và giấy phép theo quy định của Luật;
6. và thiết lập cơ chế giải quyết tranh chấp

Trân trọng Cảm ơn Quý vị!

Thank you!